EUROPOS
KOMISIJA

Briuselis, 2020 01 14
COM(2020) 14 final

KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI, TARYBAI, EUROPOS EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI IR REGIONŲ KOMITETUI

TVIRTA SOCIALINĖ EUROPA TEISINGAI PERTVARKAI UŽTIKRINTI

1. Socialinės Europos stiprinimas

„Žmonėms rūpi mūsų vaikų ir mūsų visuomenės ateitis bei sąžiningumas ir lygybė visomis prasmėmis.“

Pirmininkė Ursula von der Leyen

Europoje gyvenimo lygis vienas aukščiausių, darbo sąlygos – vienos geriausių, o socialinė apsauga – viena veiksmingiausių pasaulyje. Šiandien būti europiečiu reiškia galimybę gyventi sėkmingai ir teisę į deramą gyvenimą. Socialinis teisingumas yra Europos socialinės rinkos ekonomikos ir mūsų Sąjungos pagrindas: Europa siekia visapusiško Jungtinių Tautų darnaus vystymosi tikslų įgyvendinimo, taigi socialinis teisingumas ir gerovė yra kertiniai akmenys kuriant atsparią visuomenę, pasižyminčią aukščiausiais gerovės standartais pasaulyje. Šiandien Europa yra unikali erdvė, kurioje gerovė, teisingumas ir tvari ateitis yra vienodai svarbūs siekiniai.

Dabar – permainų metas. Atsižvelgdami į klimato kaitą ir aplinkos būklės blogėjimą, turėsime pritaikyti savo ekonomiką ir pramonę, taip pat tai, kaip keliaujame, dirbame, ką perkame ir valgome. **Pasirašydama Europos žaliąjį kursą Europa užsibrėžė tikslą iki 2050 m. tapti pirmuoju neutralaus poveikio klimatui žemynu.** Tai mūsų nauja ateinančio dešimtmečio augimo strategija, pagal kurią bus kuriamos naujos įmonės, naujos darbo vietos ir pritraukiama daugiau investicijų. Pagal šią strategiją turi būti užtikrinama, kad Europos gerovės sistemos ir toliau būtų pažangiausios pasaulyje ir kad ji būtų gyvybingas inovacijų ir konkurencingo verslumo centras. Strategija suteiks Europai priemonių siekti didesnės aukštynkryptės konvergencijos, socialinio sąžiningumo ir bendros gerovės.

Šiandienos ir rytojaus skaitmeninės ekonomikos srityje daugiausia dėmesio turi būti skiriama žmonėms. Tikimasi, kad vien dėl dirbtinio intelekto ir robotikos per ateinančius 5 metus visame pasaulyje bus sukurta beveik 60 mln. naujų darbo vietų. Drauge nemažai darbo vietų pasikeis arba net išnyks. Naujos technologijos sukurs naujų darbo galimybių ir lankstesnes darbo sąlygas, tačiau turime užtikrinti, kad naujos darbo vietos taip pat būtų kokybiškos ir kad žmonės turėtų tinkamų įgūdžių jas užimti. Skaitmeninė ekonomika negali būti grindžiama XX-ojo amžiaus teisinių ir socialinių taisyklių sąvadais; atėjo laikas prisitaikyti ir užtikrinti socialinę apsaugą naujajame darbo pasaulyje, taip pat pritaikyti mokesčių taisykles, kad visi prisidėtų sąžiningai.

Europos demografija keičiasi: šiandien dėl pažangos medicinos ir visuomenės sveikatos srityse **gyvename ilgiau ir sveikiau**. Drauge atsiranda naujų poreikių ir galimybių. Senjorų ir priežiūros ekonomika daugeliui suteikia naujų darbo vietų ir kartu užtikrina, kad vyresnio amžiaus žmonės išliktų aktyvūs arba gautų reikalingą priežiūrą. Dėl senėjimo ir kėlimosi į miestus daugelyje Europos kaimo vietovių mažėja gyventojų. Miesto ir kaimo atotrūkis didėja ir į jį nebegalima nekreipti dėmesio. Nors technologiniai pokyčiai ir energetikos pertvarka

suteikia galimybių, vien jų gali nepakakti atotrūkiui tarp turtingųjų ir neturtingųjų panaikinti: turime padėti neturtingiems regionams pasivyti turtingesnes vietoves.

Visi europiečiai turėtų turėti vienodas galimybes klestėti – turime išsaugoti, pritaikyti ir pagerinti tai, ką sukūrė mūsų tėvai ir seneliai. Šiuo metu ES darbą turi 241 mln. žmonių – kaip niekad daug. Tačiau šis skaičius – tik viena medalio pusė. Iš tiesų nelygybė išlieka ir šiuos teigiamus pokyčius pajunta ne visi. Pernelyg daug žmonių vis dar vos suduria galą su galu ir dėl nelygybės patiria kliūčių. Daugelis vaikų ir jaunuolių (pernelyg dažnai – esančių nepalankioje socialinėje ir ekonominėje padėtyje) neturi galimybių gauti kokybišką išsilavinimą ar sveikatos priežiūros paslaugas. Daug pagyvenusių žmonių vis dar neturi galimybės naudotis priežiūros paslaugomis. Nelygybė stabdo ekonomikos augimą ir kelia grėsmę socialinei sanglaudai. Turime veikti dabar, kad sąžininga, ekologiška ir klestinti ateitis būtų naudinga visiems mūsų vaikams ir anūkams ir kad užtikrintume teisingumą skirtingų kartų asmenų atžvilgiu.

Šie pokyčiai, galimybės ir uždaviniai daro poveikį visoms šalims ir visiems europiečiams. Prasminga į pokyčius reaguoti išvien ir iš anksto.

Europai įgyvendinti šiuos esminius užmojus padės Europos socialinių teisių ramstis. Mūsų socialinė strategija – užtikrinti, kad klimato poveikio neutralizavimo, skaitmeninimo ir demografinių pokyčių lemiamos pertvarkos vyktų užtikrinant socialinį teisingumą.

Europos socialinių teisių ramsčiu siekiama užtikrinti teisingumą kiekvieno piliečio kasdieniame gyvenime, nesvarbu, ar jis mokosi, dirba, ieško darbo ar yra pensininkas; kad ir kur jis begyventų – mieste arba kaimo vietovėje; kad ir kokia būtų jo lytis, rasinė ar etninė kilmė, religija ar tikėjimas, negalia, amžius ar seksualinė orientacija. 2017 m. visų ES institucijų paskelbtais 20 ramsčio principų siekiama geriau užtikrinti lygias galimybes ir darbo vietas visiems, sąžiningas darbo sąlygas, socialinę apsaugą bei įtrauktį. Jų įgyvendinimas atitinka aukščiausiu lygmeniu prisiimtą įsipareigojimą užtikrinti, kad, nepaisant pokyčių, daugiausia dėmesio būtų skiriama žmonėms ir kad niekas nebūtų paliktas nuošalyje.

Atėjo laikas remiantis jau atliktu darbu įsipareigojimus paversti tolesniais veiksmais. Valstybių ir vyriausybių vadovai paragino įgyvendinti ramstį ES ir valstybių narių lygmenimis, tinkamai atsižvelgiant į atitinkamą kompetenciją[1]. Europos Parlamentas taip pat pabrėžė, kad svarbu toliau įgyvendinti 20 minėtų principų. Pirmininkė U. von der Leyen patvirtino tvirtą pasiryžimą pateikti ramsčio įgyvendinimo veiksmų planą. Sėkmė priklausys nuo visų dalyvių veiksmų visais lygmenimis – Europos, nacionaliniu, regioniniu ir vietos.

Šiame komunikate išdėstomas Europos socialinių teisių ramsčio įgyvendinimo veiksmų planas. Jame pristatomos ES lygmens iniciatyvos, kuriomis remiamas ramsčio

[1]Europos Vadovų Tarybos išvados. Nauja 2019–2024 m. strateginė darbotvarkė [nuoroda], 2019 m. birželio mėn.

įgyvendinimas, ir pradedamos plataus masto diskusijos su visomis ES šalimis, regionais ir visais mūsų partneriais. Tai – Europos Parlamentas ir nacionaliniai parlamentai, atstovaujantys Europos žmonėms; Taryba ir nacionalinės vyriausybės, atstovaujančios Europos šalims; socialiniai partneriai, atstovaujantys darbdaviams ir darbuotojams, taip pat pilietinė visuomenė, atstovaujanti svarbiais mūsų piliečiams rūpimais klausimais.

Sulaukę visų subjektų indėlio, 2021 m. pradžioje pateiksime veiksmų planą, kuriuo ramstyje įtvirtintos teisės ir principai bus paversti tikrove.

Tolesnė Europos socialinių teisių ramsčio įgyvendinimo pažanga bus stebima **Europos** ekonominės politikos koordinavimo **semestro** kontekste. Nuo šių metų į semestrą bus įtraukti Jungtinių Tautų darnaus vystymosi tikslai, kad ekonominės politikos ir valdymo pagrindu taptų tvarumas ir piliečių gerovė. Šiuo atžvilgiu **metinėje tvaraus augimo strategijoje** nustatoma ES ekonominės ir užimtumo politikos strategija, atsižvelgiant į Europos žaliojo kurso prioritetus. Strategijoje derinamas makroekonominis stabilumas, našumas, teisingumas ir aplinkos tvarumas. Apmokestinimo struktūra turėtų būti remiamas užimtumas ir ekonomikos augimas, be to, ši struktūra turėtų būti suderinta su klimato, aplinkos ir socialiniais tikslais. Nesąžiningas apmokestinimas, be kita ko, pasauliniu lygmeniu, kenkia šalių gebėjimui tenkinti savo ekonomikos ir žmonių poreikius.

Kartu patobulinsime Europos socialinę rinkos ekonomiką, kad ji atitiktų šiandienos ir rytojaus galimybes bei uždavinius ir kad užtikrintume visų atžvilgiu teisingą pertvarką.

2. Lygios galimybės ir darbo vietos visiems

Žmonių įgalėjimas užtikrinant kokybišką švietimą, mokymą ir įgūdžius

Įgūdžiai yra labai svarbūs ateičiai. Atsižvelgiant į vis dažnesnius darbo pokyčius ir lanksčias darbo sąlygas, norint klestėti reikia nuolat toliau mokytis. Įgūdžiai suteikia žmonėms galimybę naudotis sparčiai kintančios darbo vietos teikiama nauda. Per ateinančius penkerius metus pusė dabartinių darbuotojų turės atnaujinti savo įgūdžius. Tačiau šiuo metu pernelyg daug jaunuolių neturi pagrindinių ir skaitmeninių įgūdžių ir baigę mokyklą turi per mažai galimybių juos įgyti. Bet kurį konkretų mėnesį mokymuose dalyvauja tik vienas iš 10 suaugusiųjų, o dėl 1 mln. neužimtų IRT specialistų darbo vietų stringa investicijos į skaitmeninę transformaciją. Daugiau kaip 50 proc. įmonių, kurios 2018 m. įdarbino arba bandė įdarbinti IRT specialistus, pranešė, kad laisvas darbo vietas užpildyti sunku.

Siekiant įgyti įgūdžių labai svarbus švietimas ir mokymas. Valstybės narės turi pritaikyti nacionalines švietimo ir mokymo sistemas visoje Europoje, kad užtikrintų įtraukų, aukštos kokybės švietimą ir mokymą nuo ankstyvo amžiaus ir padėtų žmonėms prisiimti atsakomybę

už savo nuolatinį tobulėjimą per visą karjerą. Reikia dėti daugiau pastangų, kad būtų patvirtinami įgūdžiai ir gebėjimai, įgyjami ne formaliojo švietimo ir mokymo sistemose. Jei įgūdžiai ir patirtis, įgyti darbo vietoje, užsiimant savanoriška veikla ar kitomis neformaliomis sąlygomis, būtų pripažįstami ir vertinami, jie galėtų tapti svarbiu naujo darbo ieškančių žmonių privalumu.

Mokymosi visą gyvenimą programose dalyvauja tik **1** iš **25** žemos kvalifikacijos darbuotojų

Norėdamos sužinoti, kokių įgūdžių mums reikia, nacionalinės ir regioninės valdžios institucijos turi bendradarbiauti su tais, kurie tai žino geriausiai: darbdaviais, darbuotojais, mokytojais ir instruktoriais. Nepastovioje ir kintančioje darbo rinkoje labai svarbu, kad visi žmonės turėtų plačias bendrąsias kompetencijas, kurios suteiktų gerą pagrindą jų gebėjimui prisitaikyti. Sprendžiant, ko reikėtų mokytis ir kaip, taip pat reikėtų atsižvelgti į tvirtą partnerystę tarp subjektų, ieškančių naujų talentingų darbuotojų, bei juos ugdančių ir mokančių institucijų, be to, reikėtų remtis šiuolaikiniais prognozavimo metodais ir absolventų karjeros stebėjimo rezultatais. Tai ypač svarbu regionuose, kuriuose mažėja gyventojų ir kuriuose darbdaviai neberanda kvalifikuotų darbuotojų. Tai taip pat būtina mažosioms ir vidutinėms įmonėms (MVĮ), kurios yra mūsų ekonomikos pagrindas. Ketvirtadalis Europos MVĮ praneša, kad joms labai sunku rasti patyrusių darbuotojų ir vadovų. Apskritai to reikia visur, kur dėl skaitmeninės ir žaliosios pertvarkų reikės naujų įgūdžių. Profesinis rengimas ir mokymas, taip pat pameistrystės projektai gali padidinti tiek jaunimo, tiek suaugusiųjų įsidarbinimo galimybes ir patenkinti kintančius įmonių poreikius. Tokios investicijos į kvalifikacijos kėlimą ir perkvalifikavimą kainuos ir atitinkamas išlaidas turi pasidalyti viešasis sektorius, darbdaviai ir susiję asmenys. Siekdama *daugiausia dėmesio skirti įgūdžiams, įsidarbinimo galimybėms ir žmogiškajam kapitalui, Komisija 2020 m. pirmą ketvirtį atnaujins* ***Europos įgūdžių darbotvarkę****, be kita ko, pasiūlys rekomendaciją dėl Europos profesinio rengimo ir mokymo.* Be to, ieškoma naujoviškų sprendimų, kad žmonės galėtų kontroliuoti savo mokymąsi ir karjerą; vienas iš tokių sprendimų pavyzdžių – darbingo amžiaus žmonėms skirta individualioji mokymosi sąskaita.

1 iš **5** penkiolikmečių sunkiau sekasi skaityti, rašyti, mokytis matematikos ir gamtos mokslų

Kokybiškas švietimas ir mokymas padeda užtikrinti lygias galimybes ir galiausiai pasiekti gerų rezultatų. Europos švietimo erdvė, kuri bus sukurta iki 2025 m., sudarys palankesnes sąlygas besimokantiems asmenims judėti iš vienos Europos šalies į kitą ir pagerins prieigą prie kokybiško ir įtraukaus švietimo ir mokymo. *2020 m. trečią ketvirtį Komisija toliau plėtos* ***Europos švietimo erdvės*** *tikslus ir sukurs naują bendradarbiavimo švietimo ir mokymo srityje su valstybėmis narėmis sistemą*, be kita ko, labiau sieks užtikrinti, kad jaunimas įgytų bent vidurinį išsilavinimą ir pakankamai pagrindinių įgūdžių. Pagal programą **„Erasmus+“** bus toliau remiamas ir stiprinamas švietimas, mokymas, jaunimas ir sportas Europoje; 2021–2027 m. biudžetas gerokai padidintas. Ateityje siekiama, kad ši programa būtų lengviau prieinama mažiau galimybių turintiems jaunuoliams, taigi – įtraukesnė. Jeigu programa naudosis

daugiau mokytojų, instruktorių ir akademikų, ji galės labiau suartinti mūsų sistemas ir padės naudotis dalijimosi geriausios praktikos pavyzdžiais teikiama nauda. Pagal **Skaitmeninės Europos programą** bus remiamas aukšto lygio skaitmeninių įgūdžių ugdymas, kad šias technologijas būtų galima diegti visoje ekonomikoje, taip pat bus stiprinami švietimo paslaugų teikėjų skaitmeniniai pajėgumai. Remdama valstybių narių veiksmus, *2020 m. antrą ketvirtį Komisija taip pat atnaujins **Skaitmeninio švietimo veiksmų planą**, kad pagerintų tiek jaunimo, tiek suaugusiųjų skaitmeninius įgūdžius ir užtikrintų, kad kiekviena švietimo organizacija būtų prisitaikiusi prie skaitmeninio amžiaus*.

Mūsų jaunimas yra Europos ateitis. Jis nusipelno sėkmės. Žinoma, tėvai nori, kad jų vaikai turėtų gerą darbą ir karjeros galimybių. Vis dėlto pernelyg daug jaunuolių dažnai randa tik menkai apmokamą, laikiną ir nestandartinį darbą, todėl negali ugdyti savo talento ir planuoti ateities. Neįgaliems jaunuoliams, migrantų kilmės jaunuoliams ir jauniems tėvams kyla dar didesnė rizika atsilikti. *Siekdama sustiprinti kovą su jaunimo nedarbu, 2020 m. antrą ketvirtį Komisija pateiks pasiūlymus sustiprinti **Jaunimo garantijų iniciatyvą***, pagal kurią jau dabar kasmet 3,5 mln. jaunuolių padedama įgyti profesinį pasirengimą, išsilavinimą ar gauti darbą. Naujoji Jaunimo garantijų iniciatyva padės jaunimui ugdyti įgūdžius ir įgyti darbo patirties, visų pirma kiek tai susiję su žaliąja ir skaitmenine transformacijomis.

Profesinio judumo ir ekonomikos pertvarkymo rėmimas

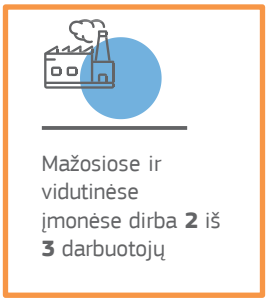
Visi – jauni ar seni – Europoje turėtų turėti galimybę laiku gauti specialiai pritaikytą paramą, įskaitant mokymą, kad turėtų geresnes galimybes gauti kokybišką darbą ar pradėti verslą. Beveik kiekvienas suaugęs asmuo tam tikru gyvenimo etapu ieško darbo. Kai kuriems pasiseka vos baigus mokyklą, vėliau jie lengvai keičia darbus, nes turi glaudų tinklą ir solidžios patirties. Kitiems – daug sunkiau. Jiems gali trūkti informacijos apie darbo galimybes, jie gali nesugebėti rasti darbo, atitinkančio jų įgūdžius ir patirtį, jų asmeninė ir šeiminė padėtis gali būti sudėtinga. Valstybinės ir privačios užimtumo tarnybos turėtų remti ne tik bedarbius, bet vis dažniau ir tuos, kuriems kyla pavojus netekti darbo dėl pasenusių įgūdžių.

Tvarios Europos investicijų planu, šiandien pristatytu Europos žaliojo kurso investicijų planu, bus padedama finansuoti minėtą pertvarką Europoje. Perėjimas prie žalesnės ekonomikos kai kuriuose regionuose ir sektoriuose gali turėti didesnį poveikį nei kituose. *Neatsiejama šio plano dalis yra Teisingos pertvarkos mechanizmas, įskaitant specialų Teisingos pertvarkos fondą, iš kurio bus remiami regionai, kurie, manoma, patirs didesnį pertvarkos poveikį; taip bus siekiama užtikrinti, kad niekas nebūtų paliktas nuošalyje. Taigi ES yra įsipareigojusi užtikrinti, kad aplinkos tvarumas būtų neatsiejamas nuo socialinio tvarumo.* Investicijomis bus plėtojama nauja ekonominė veikla, jos padės kurti naujas darbo vietas, mažinti mūsų anglies pėdsaką, užtikrinti įperkamą energiją ir įgyti naujų įgūdžių. Be

to, **Modernizavimo fondas** rems darbuotojų perskirstymą, perkvalifikavimą ir kvalifikacijos kėlimą, švietimą, darbo paiešką ir startuolius ir drauge sudarys sąlygas teisingai pertvarkai nuo anglies priklausančiuose regionuose. Galiausiai, siekdamas parodyti solidarumą su atleistais darbuotojais ir savarankiškai dirbančiais asmenimis ir teikti jiems paramą, priemonių gali imtis **Europos prisitaikymo prie globalizacijos padarinių fondas**.

Kurti daugiau darbo vietų

Europos ekonomika auga jau septintus metus iš eilės. 2020 ir 2021 m. ekonomika turėtų toliau augti, net jeigu augimo perspektyvos ir suprastėjo. Darbo rinkos tebėra stiprios, o nedarbas toliau mažėja, nors ir lėčiau.

Europa turi remtis šiuo tvirtu pagrindu, kad užtikrintų, jog ateityje Europos socialinė rinkos ekonomika toliau kurtų daugiau ir geresnių darbo vietų. Šios transformacijos esmė bus ***pramonės strategija****, kuri bus pateikta 2020 m. pirmą ketvirtį* ir kurios tvirtas pagrindas bus bendroji rinka. Strategija suteiks mūsų įmonėms galimybę diegti inovacijas ir kurti naujas technologijas; taip bus skatinamas žiediškumas ir kuriamos naujos rinkos. Socialiniai ir užimtumo aspektai yra neatsiejama strategijos dalis. Taigi galimybė pasinaudoti pramonės transformacijos teikiama nauda suteikiama visiems piliečiams, įmonėms, regionams ir miestams. *2020 m. pirmą ketvirtį Komisija taip pat pasiūlys* ***specialią strategiją mažosioms ir vidutinėms įmonėms (MVĮ)***. Joms tenka 85 proc. per pastaruosius penkerius metus sukurtų naujų darbo vietų. Siekiant Europoje kurti darbo vietas, labai svarbu skatinti inovacijas, užtikrinti finansavimą ir mažinti MVĮ tenkančią biurokratinę naštą.

Europos regioninės plėtros fondas, „Europos socialinis fondas +“ ir Sanglaudos fondas toliau atliks svarbų vaidmenį remiant socialinę ir teritorinę sanglaudą mūsų valstybėse narėse, regionuose ir kaimo vietovėse, kad jie neatsiliktų nuo pasaulyje vykstančios skaitmeninės ir žaliosios transformacijos. Komisijos pasiūlyme dėl kitos daugiametės finansinės programos 2021–2027 m. nustatytas bendras asignavimas sanglaudos politikai yra 373 mlrd. EUR dabartinėmis kainomis. Prie teritorinės sanglaudos prisidės ir Europos žemės ūkio fondas kaimo plėtrai bei Europos jūrų reikalų ir žuvininkystės fondas. Komisijos pasiūlyme taip pat raginama įgyvendinti programą **„InvestEU“**, pagal kurią turėtų būti sutelkta 650 mlrd. EUR investicijų, iš kurių 50 mlrd. EUR būtų skirta socialinės infrastruktūros projektams ir socialinėms investicijoms į švietimą ir įgūdžius, socialinį verslumą ir mikrofinansavimą. Be to, pagal programą „InvestEU“ bus pristatyti partnerystės modeliai, kuriais bus siekiama didesnio poveikio, taip pat nauji verslo ir finansų modeliai, kuriais bus gerinami socialiniai rezultatai ir drauge išlaisvinamas investuotojų ir filantropinio kapitalo potencialas.

Naujų darbo vietų kūrimas yra susijęs ne tik su ekonomikos augimu. Tai juo labiau pasakytina apie socialinę ekonomiką, kuri tenkina socialinius poreikius. Europos socialinės ekonomikos sektoriuje dirba apie 13,6 mln. žmonių. Socialinės įmonės ir

organizacijos gali skatinti dalyvavimą, iniciatyvas ir grąžą vietos bendruomenėse, kartu priartindamos visus prie darbo rinkos. Socialinė ekonomika teikia novatoriškus sprendimus švietimo, sveikatos priežiūros, energetikos pertvarkos, būsto ir socialinių paslaugų teikimo srityse. Be to, gali būti pateikta naujų vietos žaliųjų susitarimų, kuriais būtų kuriami aljansai įvairiose teritorijose. Taip piliečiai ir įmonės gali būti skatinami prisidėti sprendžiant su klimato kaita susijusios pertvarkos uždavinius. *2021 m. Komisija paskelbs **socialinės ekonomikos veiksmų planą**, kuriuo bus siekiama didinti socialines investicijas, socialines inovacijas ir socialinių įmonių potencialą kurti darbo vietas, įskaitant vietas, skirtas labiausiai nuo darbo rinkos nutolusiems asmenims.* Socialiai atsakingi viešieji pirkimai taip pat gali padėti užtikrinti, kad esamos lėšos būtų naudojamos taip, kad būtų remiama įtrauktis, pavyzdžiui, suteikiant darbo galimybių neįgaliesiems arba asmenims, kuriems gresia skurdas.

Lygybės skatinimas

Mūsų Sąjunga tvirta ir vieninga dėl žmonių, kultūros ir tradicijų įvairovės. Tačiau Europa judėti į priekį gali tik naudodama visą savo turtą, talentus ir potencialą. Tai reiškia, kad reikia sukurti teisingesnę visuomenę, kurioje vienodų lūkesčių turintys asmenys turėtų ir vienodas galimybes juos įgyvendinti. Nors socialinės lygybės užtikrinimo srityje Sąjungos visuomenių rezultatai vieni geriausių pasaulyje, dar reikia daug nuveikti. Europa turi stiprinti įsipareigojimą siekti įtraukties ir lygybės visomis prasmėmis, nepriklausomai nuo asmenų lyties, rasinės ar etninės kilmės, religijos ar tikėjimo, negalios, amžiaus ar seksualinės orientacijos. Lygybė yra vienas svarbiausių šios kadencijos Komisijos politinės darbotvarkės klausimų: pirmą kartą paskirta vien už lygybę atsakinga Komisijos narė, taip pat sukurta nauja speciali darbo grupė.

Vyrų ir moterų darbo užmokesčio skirtumas yra **16 proc.**
Pensijų – **35 proc.**

Ypatingą dėmesį reikia skirti moterų padėčiai. Žemas moterų užimtumo lygis kenkia ekonomikai ir joms pačioms. Nepaisant didesnio moterų išsimokslinimo, jų karjera trumpesnė ir fragmentiškesnė nei vyrų – dažnai dėl su priežiūra susijusių įsipareigojimų. Nors moterys gyvena ilgiau, jų karjeros raida lėtesnė, pajamos ir pensijos – mažesnės. Kai kuriuose sektoriuose moterų per mažai. Tai pasakytina apie skaitmeninio sektoriaus profesijas: mažiau nei penktadalis IRT specialistų yra moterys. Moterų pensijos vidutiniškai siekia tik du trečdalius vyrų pensijų: šis skirtumas dar didesnis nei darbo užmokesčio srityje. Siekiant užtikrinti, kad moterys galėtų siekti karjeros ir gauti teisingą atlyginimą, būtina kovoti su stereotipais darbo rinkoje. Geresnės vaikų priežiūros ir ilgalaikės priežiūros paslaugos padeda užtikrinti, kad moterys ir vyrai lygiau dalytųsi priežiūros pareigas. *2020 m. pirmą ketvirtį Komisija pasiūlys naują **Europos lyčių lygybės strategiją**, kad būtų pasistūmėta mažinant vyrų ir moterų darbo užmokesčio skirtumą (be kita ko, taikant **privalomas darbo užmokesčio skaidrumo priemones**) ir pensijų skirtumą, kad būtų gerinamos moterų galimybės patekti į*

darbo rinką, taip pat didinamas vadovaujamas pareigas įmonėse ir organizacijose einančių moterų skaičius.

Žmonėms naudinga ekonomika – neįgaliesiems naudinga ekonomika. Europos prieinamumo aktas suteiks galimybių kurti prieinamus produktus ir paslaugas. Technologijos kartu su pritaikytu darbu ir darbo vietomis gali atverti galimybių neįgaliesiems, taip pat žmonėms ir įmonėms, tenkinantiems jų poreikius. Vis dėlto neįgalieji ir toliau patiria sunkumų siekdami naudotis švietimo ir mokymo, užimtumo, socialinės apsaugos sistemų ir sveikatos priežiūros paslaugomis. Jiems taip pat dažnai sunku aktyviai dalyvauti politiniame ar kultūriniame savo bendruomenių gyvenime. Komisija toliau įgyvendins Jungtinių Tautų neįgaliųjų teisių konvenciją. *Remdamasi šiuo metu atliekamo 2010–2020 m. Europos strategijos dėl negalios vertinimo rezultatais, 2021 m. Komisija pateiks sustiprintą strategiją dėl negalios.*

Greitesni ir veiksmingesni trečiųjų šalių piliečių integracijos būdai gali būti naudingi ne tik jiems, bet ir darbo rinkai bei visai visuomenei. Daugelis valstybių narių galėtų geriau naudotis jų įgūdžiais ir kvalifikacijomis ir skatinti jų galimybes naudotis įtraukaus ir kokybiško švietimo ir mokymo paslaugomis. Remdamasi 2016 m. Integravimo veiksmų planu, Komisija labiau rems valstybių narių ir kitų pagrindinių suinteresuotųjų subjektų, pavyzdžiui, vietos ir regionų valdžios institucijų, pilietinės visuomenės organizacijų ir socialinių partnerių, integravimo priemones.

3. Tinkamos darbo sąlygos

Europos darbuotojai turėtų gauti teisingą minimalų darbo užmokestį, kuris užtikrintų deramą gyvenimą. Tai nereiškia, kad kiekvienam ES darbuotojui turėtų būti nustatytas vienodas minimalus darbo užmokestis. Jis turėtų būti nustatomas atsižvelgiant į nacionalines tradicijas, sudarant kolektyvines sutartis ar taikant teisines nuostatas. Veiksmingas būdas nustatyti tinkamą ir teisingą minimalų darbo užmokestį yra gerai veikiančios darbdavių ir profesinių sąjungų kolektyvinės derybos, nes darbuotojai ir darbdaviai daugiausia nusimano apie savo sektorių ir regioną. *Šiandien Komisija pradeda* ***pirmąjį konsultacijų su socialiniais partneriais, kaip Sąjungoje darbuotojams užtikrinti teisingą minimalų darbo užmokestį, etapą.***

Darbas susijęs ne tik su pragyvenimu. Darbas suteikia socialinių ryšių ir vietą visuomenėje, taip pat asmeninio ir profesinio tobulėjimo galimybių, tačiau tik jeigu dirbate sąžiningomis ir oriomis sąlygomis. Sparčiai vystosi naujos darbo formos, šį vystymąsi daugiausia skatina skaitmeninės technologijos. Šios naujos darbo formos skatina ekonomikos augimą, darbo vietų kūrimą ir novatoriškas paslaugas, suteikia lankstumo ir galimybių darbuotojams, savarankiškai dirbantiems asmenims,

klientams ir įmonėms. Tačiau dėl jų taip pat gali plisti naujų formų mažų garantijų užimtumas. Siekiant didinti pasitikėjimą skaitmenine transformacija ir visapusiškai išnaudoti jos potencialą, reikia aiškesnių naujų verslo modelių taisyklių, kurios užkirstų kelią piktnaudžiavimui, padėtų išlaikyti aukštus sveikatos ir saugos standartus ir užtikrintų geresnę socialinę apsaugą. Technologinės inovacijos turi būti neatsiejamos nuo socialinių inovacijų. Europietiškas kelias yra žmogiškasis, etiškasis kelias; mūsų ateitis taip turi būti formuojama ir toliau.

Visų pirma, siekiant tvaraus platformų ekonomikos augimo, reikia gerinti platformų darbuotojų darbo sąlygas. *Naujuoju **Skaitmeninių paslaugų aktu**, kuris bus pateiktas 2020 m. antrą pusmetį,* bus patobulintos su ES skaitmeninėmis platformomis, paslaugomis ir produktais susijusios atsakomybės ir saugos taisyklės ir baigta kurti mūsų bendroji skaitmeninė rinka. *Be to, Komisija surengs **aukščiausiojo lygio susitikimą darbo platformose klausimais**, kad aptartų prioritetinius klausimus ir galimus sprendimus*, įskaitant, pavyzdžiui, platformų darbuotojų užimtumo statusą, darbo sąlygas, socialinės apsaugos, kolektyvinio atstovavimo ir derybų galimybes, taip pat tarpvalstybinius darbo platformose aspektus.

Dėl skaitmeninimo ir naujų technologijų taip pat kinta darbo vietos. ES darbuotojams naudingi aukšti sveikatos ir saugos standartai. Robotai ir skaitmeninės priemonės iš žmonių gali perimti pavojingas ir monotoniškas užduotis. Vis dėlto dėl pokyčių gali atsirasti ir naujų susirūpinimą keliančių klausimų. Nauji darbo modeliai – nuolatinis sujungiamumas, labiau paplitęs darbas internetu ar mobilusis darbas, žmogaus ir mašinos sąsajos, darbuotojų stebėsena, įdarbinimas ir valdymas taikant algoritmus (tai tik keli pavyzdžiai), gali padėti padidinti našumą, kuris yra labai svarbus norint apskritai pagerinti gyvenimo lygį. Tačiau visi šie aspektai turėtų būti plėtojami vengiant naujų diskriminacijos ar atskirties modelių arba naujų pavojų darbuotojų fizinei ir psichinei sveikatai. *Siekdama išlaikyti aukštus standartus, Komisija peržiūrės savo darbuotojų saugos ir sveikatos strategiją ir imsis ne tik įprastų problemų, kaip antai pavojingų medžiagų poveikis ir nelaimingų atsitikimų darbe rizika, bet spręs ir minėtus naujus uždavinius.*

Siekiant tinkamų darbo sąlygų, taip pat reikia palaikyti tvirtą socialinį dialogą: darbuotojai ir darbdaviai gali rasti bendrus sprendimus, kuriais jų poreikiai būtų tenkinami geriausiai. Labai svarbios stiprios atstovaujamosios organizacijos ir jų savalaikis dalyvavimas formuojant politiką tiek nacionaliniu, tiek Europos lygmenimis. *Komisija ieškos būdų, kaip skatinti socialinį dialogą ir kolektyvines derybas* ir didinti profesinių sąjungų bei darbdavių organizacijų pajėgumus ES ir nacionaliniu lygmenimis. Taip pat labai svarbus veiksmingas dialogas bendrovių lygmeniu, ypač tais atvejais, kai bendrovės restruktūrizuojamos arba jose vyksta dideli pokyčiai. Kadangi bendrovės vis dažniau dirba tarpvalstybiniu mastu, turėtume visapusiškai naudotis esamomis darbuotojų įtraukimo

priemonėmis, pavyzdžiui, Europos darbo tarybomis, kad būtų skatinama darbuotojų informavimo ir konsultavimosi su jais kultūra.

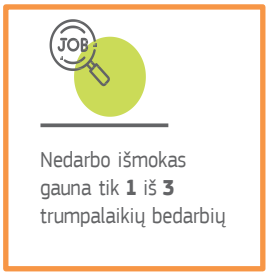

Šiuo metu kitoje ES šalyje gyvenantiems ar dirbantiems Europos piliečiams tinkamos darbo sąlygos reiškia sąžiningą judumą. Šiandien kitoje ES šalyje gyvena arba dirba dvigubai daugiau piliečių nei prieš dešimt metų. Tarpvalstybiniu mastu veiklą vykdo milijonai įmonių, visų pirma MVĮ. Joms naudinga bendroji rinka – gyvybiškai svarbus ekonomikos augimo ir darbo vietų kūrimo variklis. ES taisyklės turi atitikti paskirtį, kad visa tai vyktų sąžiningai ir skaidriai ir būtų užtikrinama sąžininga įmonių konkurencija, apsaugomos darbuotojų teisės ir išvengiama dvigubų įmokų bei socialinio dempingo. Naujai įsteigta **Europos darbo institucija (EDI)** bus viena pagrindinių priemonių, palengvinsianti šios srities ES taisyklių taikymą ir vykdymo užtikrinimą, drauge pagerinsianti bendrosios rinkos veikimą. Ji fiziniams asmenims ir darbdaviams suteiks lengvą prieigą prie informacijos apie darbą ar veiklą kitoje ES šalyje ir rems nacionalinių valdžios institucijų bendradarbiavimą, be kita ko, patikrinimų stiprinimo, kovos su nedeklaruojamu darbu ir sukčiavimu klausimais.

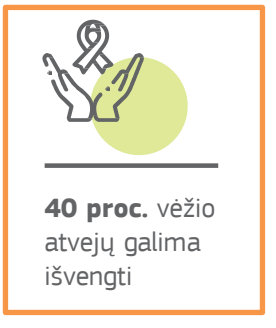
4. Socialinė apsauga ir įtrauktis

<u>Aukšto lygio socialinės apsaugos užtikrinimas</u>

Kad vadinamoji visuomenės sutartis būtų tvirta, ji turi būti grindžiama tvirtu solidarumu. Turime stipriau remti asmenis, prarandančius darbą dėl išorės įvykių, darančių poveikį mūsų ekonomikai: skatinti jų perkvalifikavimą ir reintegraciją į darbo rinką. *Komisija pasiūlys* ***Europos nedarbo draudimo išmokų perdraudimo sistemą***, kad apsaugotų piliečius ir sumažintų spaudimą viešiesiems finansams išorės sukrėtimų atveju.

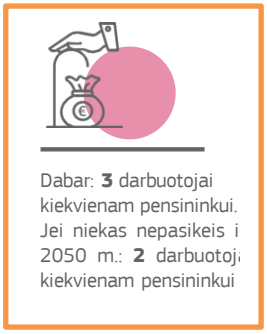

Mūsų socialinės apsaugos standartai taip pat turi būti pritaikyti prie naujų darbo rinkos realijų, naujų pažeidžiamumo problemų ir naujų piliečių lūkesčių. Keliose valstybėse narėse kai kurie savarankiškai dirbantys asmenys ir asmenys, kurių užimtumas nestandartinis, neturi galimybės naudotis tinkama socialine apsauga. Įgyvendinama Rekomendacija dėl socialinės apsaugos galimybių padės užtikrinti, kad nedarbo, ligos, senatvės, invalidumo ar nelaimingų atsitikimų darbe atveju būtų apsaugotas kiekvienas asmuo, kad ir koks būtų jo užimtumo statusas.

Siekiant, kad niekas neliktų nuošalyje, taip pat reikia užtikrinti galimybę naudotis įperkamomis sveikatos priežiūros paslaugomis. Skurdesni žmonės paprastai gyvena 6 metais trumpiau nei turtingesni žmonės. Sveikos gyvensenos skatinimas, geresnės prevencinės priemonės ir į pacientą orientuota sveikatos priežiūra gali padėti

užtikrinti, kad galimybę naudotis įperkamomis ir kokybiškomis sveikatos priežiūros paslaugomis turėtų visi. Kuriant socialinės apsaugos sistemas, grindžiamas ES vertybėmis ir universalumo, solidarumo bei teisingumo principais, reikės kurti naujus ir integruotus sveikatos ir socialinės rūpybos modelius. Be to, tai leis geriausiai pasinaudoti ekonomiškai efektyviomis inovacijomis, kuriomis tenkinami realūs visuomenės sveikatos poreikiai. Į pacientą orientuotas požiūris padėtų pasiekti geresnių rezultatų, pavyzdžiui, nereikėtų pernelyg ilgai laukti gydymo ir būtų lengva gauti galimybę naudotis priežiūros paslaugomis. Svarbus šios srities tikslas – užtikrinti, kad Europa kovotų su vėžiu, kuris yra viena didžiausių XXI a. sveikatos problemų, kelianti pavojų milijonų europiečių gyvybei. Europa yra įsipareigojusi imtis lyderės vaidmens kovojant su vėžiu. 2020 m. vasario mėn. Komisija pradės Europos masto diskusijas, *kad ketvirtą ketvirtį galėtų pateikti plataus užmojo* ***Europos kovos su vėžiu planą****, padėsiantį sumažinti šios ligos sukeliamas kančias*.

Senėjimas kelia klausimų dėl mūsų socialinės apsaugos sistemų adekvatumo. Pensijos daugumai europiečių gali tapti pagrindiniu pajamų šaltiniu. Kadangi žmonės gyvena ilgiau, jiems turėtų būti suteikta galimybė ilgiau ir dirbti. Tai pavyktų, jeigu vyresni darbuotojai būtų sveikesni ir daugiau dėmesio būtų skiriama jų poreikiams darbo vietoje. Tai taip pat padėtų išlaikyti pensijų sistemų tvarumą ir stiprinti profesines ir trečiosios pakopos pensijas. Vis dėlto kai kuriems vyresnio amžiaus žmonėms prireiks specialios priežiūros. Siekiant padėti žmonėms oriai gyventi senatvėje, bus itin svarbu užtikrinti galimybes naudotis įperkamomis ir kokybiškomis ilgalaikės priežiūros paslaugomis. Drauge reikės išnaudoti priežiūros ekonomikos teikiamas darbo vietų kūrimo galimybes.

Senėjimas nėra vienintelė demografinė problema. Prie demografinės padėties pokyčių ES prisideda nauji namų ūkių modeliai, kaip antai daugiau namų ūkių, kuriuos sudaro vienas asmuo, persikėlimas į miestus, dėl kurio mažėja gyventojų skaičius kaimo vietovėse, protų nutekėjimas ar netgi migracijos srautai. Siekdama apžvelgti dabartinę padėtį, *2020 m. pirmą ketvirtį Komisija pateiks* ***Demografinių pokyčių poveikio ataskaitą****. Po ataskaitos 2020 m. ketvirtą ketvirtį bus paskelbta* ***Žalioji knyga dėl senėjimo***, kuria bus pradėtos diskusijos dėl ilgalaikio senėjimo poveikio, visų pirma priežiūros ir pensijų srityje, ir dėl aktyvaus senėjimo skatinimo būdų. Pripažįstant, kad žalioji, skaitmeninė ir demografinė pertvarkos skirtingiems žmonėms daro skirtingą poveikį, po demografijos ataskaitos *2021 m. taip pat bus pateikta* ***ilgalaikė kaimo vietovių vizija***. Šia ilgalaike vizija bus siekiama padėti kaimo vietovėms spręsti joms būdingas unikalias problemas: senėjimo, gyventojų skaičiaus mažėjimo, sujungiamumo, skurdo rizikos, ribotų galimybių naudotis paslaugomis, gauti socialinę apsaugą ir sveikatos priežiūros paslaugas.

Kova su skurdu ir atskirtimi

Kad pokyčių amžiuje niekas nebūtų paliktas nuošalyje, reikia kovoti su skurdu. Per pastarąjį dešimtmetį milijonams žmonių visoje ES padėta išbristi iš skurdo, tačiau, nepaisant mūsų bendro ES tikslo iki 2020 m. padėti iš skurdo išbristi 20 mln. žmonių, daugiau nei penktadaliui europiečių vis dar gresia pavojus. Gyventi oriai reiškia gauti paramą, kurios reikia ieškant darbo, galimybę naudotis įperkamomis ir kokybiškomis sveikatos priežiūros paslaugomis, turėti deramų švietimo ir mokymo galimybių, įperkamą būstą, taip pat galimybę įpirkti pagrindines prekes bei paslaugas, įskaitant vandenį, energiją, transportą ir skaitmeninius ryšius. Darbo rinkoje nedalyvaujantiems asmenims minimalių pajamų sistemos kartu su įgalinančiomis paslaugomis yra kraštutinė priemonė, kuri turėtų padėti užtikrinti orų gyvenimą. Nekilnojamojo turto kainos visoje Sąjungoje padidėjo, todėl būstas ir susijusios išlaidos daugumai žmonių tapo mažiau prieinamos. Daugelyje valstybių narių didėja opiausia didėjančių su būstu susijusių išlaidų lemiama problema – benamystė. Dėl energijos nepritekliaus ir investavimo į modernius sąnaudų mažinimo sprendimus sunkumų reikia budriai stebėti dėl perėjimo prie anglies dioksido neišskiriančios ekonomikos kylančias naujas paskirstymo problemas[2]. Dėl visų šių priežasčių reikia plačiai apsvarstyti įvairias tarpusavyje susijusias skurdo priežastis ir įvairių politikos priemonių poveikį, taip pat persvarstyti tolesnius veiksmus.

Skurdas paliečia visus šeimos narius: tiek tėvus, tiek vaikus. Skurdžiose šeimose gyvenantys vaikai jau gyvenimo pradžioje neturi tinkamų sąlygų. Jie labiau linkę turėti sveikatos problemų ir pasiekti prastesnių mokymosi rezultatų vėlesniame gyvenime; dėl to jie galiausiai vėl patiria skurdą. Šį neigiamą ciklą galima nutraukti investuojant į kokybišką ir įtraukų ikimokyklinį ugdymą ir priežiūrą bei mokyklas, galimybes gauti sveikatos priežiūros paslaugas, tinkamai maitintis ir gyventi tinkame būste. *2021 m. Komisija pateiks **Vaiko garantijų sistemą**, siekdama užtikrinti, kad vaikai galėtų naudotis reikiamomis paslaugomis ir būtų remiami, kol suaugs.*

Daugelis romų ES kenčia nuo išankstinio nusistatymo ir socialinės atskirties, nors diskriminaciją ES šalys yra uždraudusios. Romų atskirčiai šalinti būtina prisiimti ilgalaikius įsipareigojimus visais lygmenimis. ES romų integracijos nacionalinių strategijų bendrieji principai iki 2020 m. davė tam tikrų teigiamų rezultatų. *2020 m. ketvirtą ketvirtį,*

[2] Kaip paskelbta Europos žaliajame susitarime, 2020 m. Komisija pateiks gaires dėl energijos nepritekliaus.

remiantis bendrųjų principų vertinimo išvadomis, bus pateikta tolesnė romų lygybės ir įtraukties iniciatyva.

5. Europos vertybių propagavimas pasaulyje

Europa turėtų pasinaudoti savo politine ir ekonomine įtaka, kad paskatintų socialinį sąžiningumą likusiame pasaulyje. Mūsų tarptautinis bendradarbiavimas ir vystymosi bei prekybos politika skatina ekonomikos augimą, darbo vietų kūrimą ir klestėjimą tiek Europoje, tiek šalyse, kurios yra mūsų partnerės. Prekyba yra daugiau nei vien tik prekių ir paslaugų mainai. Tai ir strateginis Europos turtas. Prekyba suteikia mums galimybę kurti partnerystes, apsaugoti mūsų rinką nuo nesąžiningos praktikos ir užtikrinti, kad būtų laikomasi tarptautiniu mastu sutartų standartų. Komisija sieks tvirtos, atviros ir sąžiningos prekybos darbotvarkės. Į kiekvieną naują išsamų dvišalį susitarimą bus įtraukiamas darnaus vystymosi skyrius, be to, tokiuose susitarimuose bus nustatomi aukščiausi klimato, aplinkos ir darbuotojų apsaugos standartai, kad būtų užtikrinamos tinkamos vienodos prekybos su mūsų partneriais sąlygos. Be to, bus taikoma visiško vaikų darbo netoleravimo politika. Komisija taip pat stiprins dialogą konkrečiai su Vakarų Balkanais, kad paskatintų Europos socialinių teisių ramsčio įgyvendinimą šiame regione.

Europa taip pat turėtų laikytis griežtos pozicijos dėl galiojančių susitarimų, įskaitant prekybos susitarimus, vykdymo užtikrinimo, kad būtų propaguojami ir ginami tarptautiniu lygmeniu sutarti darbuotojų teisių standartai. Komisija paskirs už prekybos taisyklių laikymosi užtikrinimą atsakingą vyriausiąjį pareigūną, kuris stebės ir gerins mūsų prekybos susitarimų laikymąsi, ir bendradarbiaus su savo prekybos partneriais, kad užtikrintų veiksmingą įsipareigojimų įgyvendinimą. ES atidžiai stebės, kaip įgyvendinamos prekybos susitarimų nuostatos dėl klimato, aplinkosaugos ir darbo apsaugos. Vaikų darbas bus visiškai netoleruojamas.

6. Bendros pastangos

Šiuo komunikatu pradedamos plataus masto diskusijos su visomis ES šalimis, regionais ir visais mūsų partneriais. Drauge komunikate išdėstytos iniciatyvos, kurių per ateinančius mėnesius turi būti imtasi ES lygmeniu ir kuriomis prisidedama prie Europos socialinių teisių ramsčio įgyvendinimo.

Tačiau vien ES lygmens veiksmų nepakanka. Naujų technologijų poveikis vis ryškėja, klimato politikos rezultatai daro įtaką mūsų kasdienybei, demografinis spaudimas didėja, todėl turime nuolat prisitaikyti ir stiprinti atsaką visais lygmenimis. Už priemonių sėkmingumą dažnai atsako nacionalinės, regioninės ir vietos valdžios institucijos, taip pat

socialiniai partneriai ir atitinkami visų lygmenų suinteresuotieji subjektai, tuo tikslu bendradarbiaujantys su ES lygmens subjektais.

Todėl Komisija ragina visas ES, nacionalines, regionines ir vietos valdžios institucijas bei partnerius iki 2020 m. lapkričio mėn. pateikti nuomones dėl tolesnių veiksmų, kurių reikia imtis, ir prisiimti konkrečius įsipareigojimus įgyvendinti Europos socialinių teisių ramstį. Visus 2020 m. Komisija sieks, kad aktyviai dalyvautų visi mūsų partneriai: Europos Parlamentas, Taryba, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas, Regionų komitetas, socialiniai partneriai ir pilietinės visuomenės organizacijos. Nuomones ir įsipareigojimus galima pateikti svetainėje „yoursay-socialeurope“[3].

Tikslas – kartu parengti veiksmų planą, kuriame būtų atsižvelgta į visas pateiktas nuomones ir kurį būtų pasiūlyta patvirtinti aukščiausiu politiniu lygmeniu.

[3] https://ec.europa.eu/social/yoursay-socialeurope